

Lasy naturalne zamieniają się w monokulturowe lasy przemysłowe

21. września to Światowy Dzień Walki z Monokulturami. Chodzi głównie o plantacje GMO, ale także o projekty zalesiania obszarów jednakowymi gatunkami drzew, przeznaczonymi do celów przemysłowych. Różnorodność biologiczna i prawa społeczności lokalnych nie są brane pod uwagę.

Walkę z monokulturami zainicjowała organizacja World Rainforest Movement. Ma ona na celu obronę tradycyjnych lasów przed zagrożeniami ze strony rolnictwa przemysłowego i wielkoobszarowego oraz przed ekspansją upraw roślin genetycznie modyfikowanych. W ostatnim dziesięcioleciu monokultury opanowały wiele krajów, zwłaszcza na półkuli południowej. W Ameryce Łacińskiej nowy model tzw. „rolnictwa bez rolników” promuje przede wszystkim Brazylia, systematycznie zwiększając powierzchnie intensywnych upraw kukurydzy, soi i eukaliptusów.

Monokultury, zakładane na celowo w tym celu wylesionych terenach, stanowią jedną z głównych przyczyn postępującej deforestacji. Ich powstawanie wiąże się też z koniecznością przesiedlenia ludności, w tym rdzennych mieszkańców danych obszarów, którzy nierzadko przyplacają te zmiany życiem. Wiele projektów mających na celu dalszą ekspansję monokultur i upraw intensywnych w takich krajach jak: Brazylia, Indonezja, Republika Południowej Afryki czy Kolumbia, jest wspieranych przez liczne organizacje, począwszy od FAO, poprzez Forum ONZ ds. Lasów (UN Forum on Forests) i międzynarodowe instytucje kredytowe, skończywszy na prywatnych przedsiębiorstwach, samorządach lokalnych i rządach państw.

Paradoksem jest fakt, że niektóre z projektów, zakładających ekspansję monokultur leśnych są przedstawiane rządów państw jako działania ekologiczne, mające na celu redukcję CO₂ i ratowanie Ziemi przed globalnym ociepleniem i zmianami klimatu.

Z okazji Światowego Dnia Walki z Monokulturami setki organizacji społecznych i ekologicznych podpisało się pod międzynarodową deklaracją „Zatrzymać ekspansję monokultur”, w której są wymienione i opisane skutki tego typu praktyk rolniczych. Miliony hektarów żyznych terenów na całym świecie są przekształcane w zielone pustynie, nazywane „lasami”. Miejscowa ludność zostaje zastąpiona niekończącymi się słupami identycznych drzew: eukaliptusów, oliwek, sosen, drzew kauczkowych lub innych gatunków, które zostają zasadzone kosztem wszystkich innych form życia, występujących na danym terenie. Także liczne pola uprawne, będące często jedynym źródłem pożywienia dla społeczności lokalnych, zostają przekształcone w monokultury leśne, które produkują surowiec na eksport. Wieloletnie uprawianie na tym samym obszarze roślin jednego gatunku prowadzi do szybkiego wyczerpania gleb oraz zmiany ich struktury. Degradacji ekologicznej towarzyszy ciągłe łamanie praw człowieka, przejawiające się w pozbawianiu ludzi źródeł utrzymania i przymusowych wysiedleniach. Często dochodzi też do zatrzymań, tortur, a nawet śmierci.

Ekspansja monokultur, z ww. przyczyn, wywołuje rosnący opór ze strony ludności miejscowej i tubylczej. Drobni i średni rolnicy, których interesy są zagrożone, jednoczą siły i wspólnie próbują zahamować rozprzestrzenianie się monokultur i lasów przemysłowych. Do najbardziej zorganizowanych należą wspólnoty tubylcze i afrokolumbijskie z Chocò w Kolumbii, wspólnoty Indian Mapuców w Chile, wspólnoty bezrolnych „Sem Terra” z Brazylii oraz rolnicze wspólnoty argentyńskie z prowincji: Cordoba, Entre Rios, Chaco, Jujuy, Santiago del Estero i Buenos Aires.

Warto przytoczyć też przykład Argentyny, w której w 1996 r. rozpoczęto uprawę specjalnego gatunku transgenicznej soi Round Up Ready [Rr], zmodyfikowanej genetycznie, w celu zwiększenia jej odporności na Round Up – silny herbicyd na bazie glifosatu. Zarówno nowa soja, jak i herbicyd są produkowane przez Monsanto, amerykański koncern, specjalizujący się w biotechnologii rolniczej, będący światowym liderem w zakresie produkcji GMO. Uprawa soi Rr, która zajmuje obecnie w Argentynie powierzchnie 17 mln ha, wywołała liczne problemy ekologiczne i społeczne, takie jak: zmniejszenie produkcji żywnościowej przeznaczonej na rynek wewnętrzny, eksmisja drobnych rolników ze wsi, wylesienie ogromnych obszarów oraz zanieczyszczenie wód gruntowych poprzez masowe użycie substancji agrotoksycznych. Opór stawiany przez miejscową ludność doprowadził do powstania państwowych i międzynarodowych sieci organizacji i wspólnot walczących z monokulturami, jak np. Recoma – Latinoamerykańska Sieć przeciwko Monokulturom Leśnym, która skupia pod wspólnym szyldem podobne instytucje działające na całym kontynencie.

opr. Paulina Leszczyńska
na podstawie: aziendagraria.uniud.it/ogm/8526636

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

tel. +48 12 431 28 08, fax +48 12 431 28 08
e-mail: info@zielonasiec.pl

Polska Zielona Sieć

www.zielonasiec.pl, www.ekonsument.pl

Publikacja powstała w ramach projektu realizowanego przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Publikację sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za treść publikacji odpowiada Polska Zielona Sieć, poglądy w niej wyrażone nie koniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

